

ความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ
The Strengthening of Local Communities and the Development of Democracy to
Reduce Inequality in Communities in Sisaket Province.

วิชชุดา วงศ์พานิชย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Witchuda Wongpanit

Sisaket Rajabhat University

E-mail: witchuda.wongpanit@gmail.com

วันที่รับบทความ: 19 กรกฎาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 13 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 14 สิงหาคม 2567

Received: July 19, 2024; Revised: August 13, 2024; Accepted: August 14, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน 2) การพัฒนาประชาธิปไตยและสภาพปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน พื้นที่เป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ หมู่บ้านหนองบาง หมู่ที่ 4 อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานราชการและการปกครองส่วนท้องถิ่น 10 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 235 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนบ้านหนองบางมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และเสียสละเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม จึงเป็นจุดแข็งของชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนเกิดการให้ความร่วมมือในการพัฒนาเป็นอย่างดี ไม่มีปัญหาเรื่องเล็กน้อย ขโมยน้อย บ้าน โรงเรียน และวัดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน โดยรวมพบว่าการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 การแปลผลอยู่ในระดับมาก อุปสรรคที่พบ ได้แก่ ความต้องการอาชีพเสริมและความรู้เพิ่มเติมในการทำการเกษตร การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร และการสนับสนุนงบประมาณ และการส่งเสริมการตลาด กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยเริ่มจากแรงผลักดันภายในและภายนอกชุมชน โดยผู้นำและคณะกรรมการมีบทบาทสำคัญ มีการตัดสินใจร่วมกันและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน การรวมกลุ่มของชุมชนได้รับความร่วมมือจากผู้นำและประชาชน รวมถึงการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อปรับปรุงชุมชนให้มีความก้าวหน้า โดยเน้นการพึ่งพาตนเองและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ : ความเข้มแข็ง; ชุมชนท้องถิ่น; ประชาธิปไตย; ความเหลื่อมล้ำ

Abstract

This research aims to study: 1) The strength of community participation in promoting democracy to reduce inequality in the community, and 2) The development of democracy and the obstacles in democratic development that affect the reduction of inequality in the community. The target area for the study is Nong Bang Village, Moo 4, Nam Kiang District, Si Sa Ket Province. The population used in the study includes community leaders, senior executives of government agencies and local administration, totaling 10 individuals, and a sample population of 235 individuals. The tools used in the study include interviews and questionnaires.

The research findings on promoting democracy to reduce inequality within the community indicate that the community has visionary and selfless leaders who prioritize the common good. This is a strength of Nong Bang Village, leading to strong cooperation in development efforts. The community faces no issues with petty crimes, and there is unity between homes, schools, and temples. In terms of democratic development to reduce inequality, it was found that the average score for democratic development was 4.30, with a standard deviation of 0.58, indicating a high level. The challenges identified include the need for supplementary occupations and additional knowledge in agriculture, agricultural product processing, budget support, and market promotion. The process of democratic development is driven by both internal and external forces within the community, with leaders and committees playing crucial roles. There is joint decision-making and support for community participation in management. The community's collective efforts receive strong cooperation from leaders and residents, and learning together fosters community improvement. Emphasis is placed on self-reliance and creative problem-solving.

Keywords: Strength; Local Community; Democracy; The exceptionally sequins

บทนำ

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศตามหลักนิติรัฐ และได้ยึดถือการปกครองดังกล่าวภายใต้ระบอบประชาธิปไตยตลอดมา ซึ่งความสำคัญและความสัมพันธ์ในระบอบประชาธิปไตยกับประชาชนซึ่งอยู่ภายใต้ระบอบกฎหมายดังกล่าว โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นระดับผู้นำท้องถิ่น กล่าวคือ กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด สืบเนื่องจากระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นระบอบการปกครองที่ถือว่ามีหลักของการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด ใน

การปกครองตนเองตามแบบวิถี อีกทั้งยังส่งเสริมสภาพสิทธิเสรีภาพและคุ้มครองปัจเจกบุคคลภายใต้ขอบเขตของกฎหมายเป็นสาระอันสำคัญ รวมไปถึงเรื่องต่างๆ เช่น สังคม การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการกำหนดชะตากรรมของตนเองได้ต่อไปอย่างมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ดังนั้น ระบอบประชาธิปไตยนั้นมิได้แต่เป็นเพียงแค่บทฤษฎีหรือประวัติความเป็นมาของเพียงการศึกษาเท่านั้น หากแต่มุ่งเน้นประโยชน์และศรัทธาระบอบการปกครองนี้ซึ่งมีผลและอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมหาก สิทธิและเสรีภาพตลอดจนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์นั้นถูกคุกคาม ก็จะทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในสังคมก็จะบังเกิดขึ้นเหมือนกับประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศซึ่งใช้ชื่อประเทศว่าประชาธิปไตยแต่โดยเนื้อหาของการระบอบกับการปกครองของชนในสังคมประเทศนั้นขัดแย้งกับชื่อโดยสิ้นเชิง งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาให้เห็นคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยอันแท้จริง โดยผ่านงานวิจัยและกลุ่มศึกษาในอันที่จะพัฒนาระบอบประชาธิปไตยจากรากหญ้าสู่รากแก้วของเนื้อหาในของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

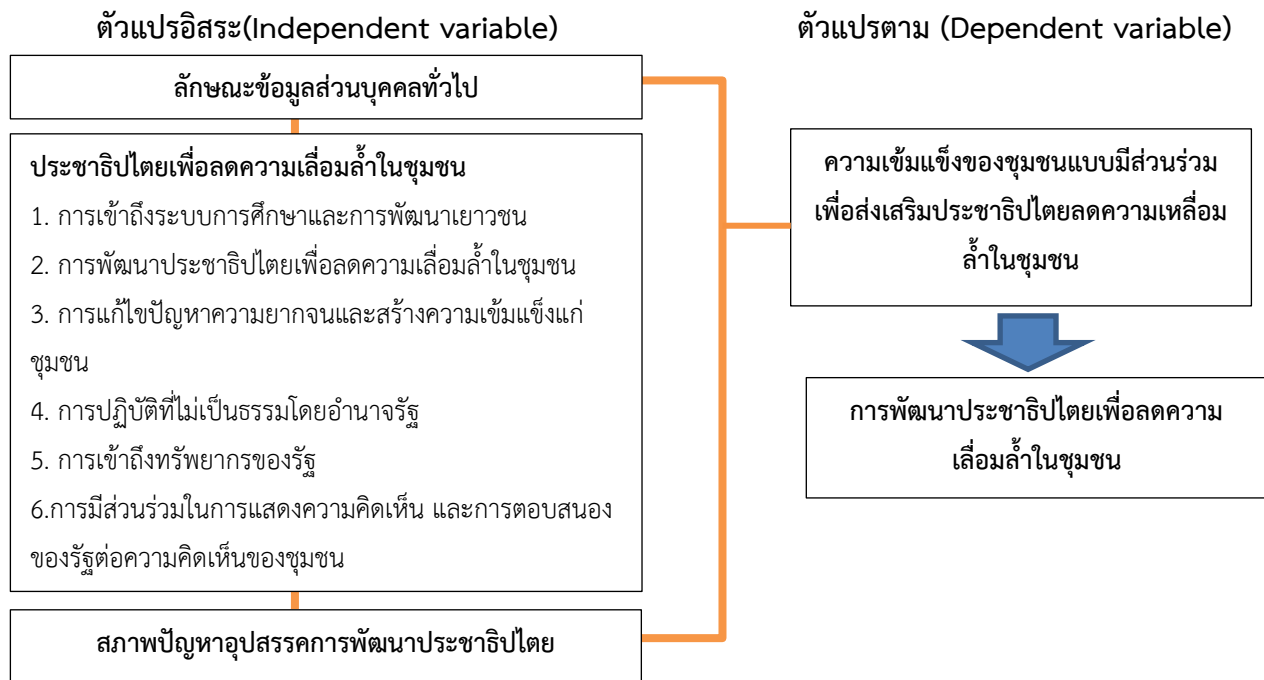
จังหวัดศรีสะเกษมีกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นควรเริ่มจากประชาชนในท้องถิ่นและผู้นำในระดับท้องถิ่นและการแสดงออกทางพฤติกรรมต่อระบอบการปกครองอย่างไรซึ่งก็มีตัวอิทธิพลอยู่หลายประเภทเป็นตัวกำหนด เช่น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ตัวอิทธิพลดังกล่าวมีผลต่อศักยภาพต่อการพัฒนาประชาธิปไตยหากกลุ่มชนชั้นผู้นำมีความรู้ความเข้าใจที่จะพัฒนาประชาธิปไตยได้อย่างสมบูรณ์ดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง สิ่งที่จะต้องแสวงหาในความสำเร็จของปัญหาในการศึกษาวิจัยนั้นขึ้นอยู่กับชนชั้นผู้นำท้องถิ่นควรมีลักษณะอย่างไร กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น เพราะผู้นำเป็นตัวแปรกระจายของระบอบความคิดสู่ประชาชนได้ง่ายและความเป็นผู้นำของชุมชนท้องถิ่นนั้นไม่ได้เกิดกับใครได้ทุกคนหากแต่ต้องสั่งสมคุณค่าความดีงามพอสมควรจนเป็นที่ยอมรับ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในประเด็นเรื่อง ความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นกับประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป้าหมายเป็นกรณีศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ มาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างและส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชุมชนของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย และสภาพปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สามารถแยกกลุ่มประชากรได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้ถูกสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลนั้นจำกัดอยู่เพียง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น โดยผู้ถูกสัมภาษณ์นี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริการ ระดับสูงของหน่วยงานราชการ และการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 คน

1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนาประชากริปไตย และสภาพปัญหา อุปสรรคการพัฒนาประชากริปไตยที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน ได้แก่ ชาวบ้านหมู่บ้านหนองบาง หมู่ที่ 4 อำเภอน้ำเกลี้ยง จำนวน 144 ครัวเรือน จำนวน 670 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 235 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การศึกษาความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นกับประชากริไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชนในครั้งนี้ เป็นการ กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิธีการวิจัย (methodology) 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง(Standardized interview) เป็นการศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน ซึ่งเป็นกระบวนการวิธีการวิจัย (methodology) ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ซึ่ง แบบสัมภาษณ์นี้จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประชากริไตยลดความ เหลื่อมล้ำในชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ด้านสถานการศึกษาในชุมชน 3) ด้าน

สังคม ประเพณี วัฒนธรรม และ 4) ด้านกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ในชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) หรือเชิงพรรณนาเปิดกว้างให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบตามสะดวก

2.2 กระบวนการวิธีเชิงปริมาณ (quantitative research) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับความคิดเห็นของชาวบ้านหมู่บ้านหนองบาง อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ส่วนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน โดยมีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

3. การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาสำหรับการวิจัยไปทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ดังนี้

3.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) เมื่อผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแบบสอบถามแล้วได้แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) นอกจากนั้นในรายการประเมินจะให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นรายข้อ เพื่อผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงเครื่องมือวิจัยต่อไป ซึ่งค่า IOC ที่รับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถึงจะนำไปใช้ได้ (ศิริชัย พงษ์ศิริ, 2551, หน้า 65) ผลการประเมินความสอดคล้องแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าตั้งแต่ 0.943–1 สามารถนำมาใช้ได้

3.2 การหาความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง แล้วจากรายการที่มีค่า IOC สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ไปทำการทดลอง (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวิธีการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นใช้สูตรหาค่าความเที่ยง โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient - α)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่งด้วยกัน ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Standardized interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชนทั้ง 4 ด้านว่าเป็นอย่างไร และแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อให้ทราบถึงผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน 6 ประเด็น และสภาพปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการต่างๆ และสืบค้นข้อมูลจาก Internet ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับองค์การในการบริหารจัดการให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จ รวมถึงปัญหาและอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน โดยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางวิธีการวิจัยปริมาณและเชิงคุณภาพ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ส่วน คือ

5.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Research) เป็นการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากเอกสาร วารสาร และข้อมูลทางสถิติอื่นๆ ที่ได้ทำการศึกษา เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งถ้อยแถลงใจความที่สำคัญ เพื่อไปใช้ในการกล่าวอ้าง และบรรยายความจากการถอดข้อความจากการสัมภาษณ์โดยคัดเลือกเอาถ้อยความที่กระชับชัดเจน และให้ความหมายตรง หรือใกล้เคียงประเด็นที่ต้องการมากที่สุด

5.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ผลของการสำรวจข้อมูลแบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับความคิดเห็นของชาวบ้านหมู่บ้านหนองบาง อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ

6. การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Window Version 11.5) ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชนของประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน พบว่า

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหนองบาง สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โรงเรียนบ้านหนองบางซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้รับรางวัลโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นและผู้อำนวยการโรงเรียนคนปัจจุบันมีบทบาทในการช่วยพัฒนาหมู่บ้านมาก และปัจจุบันต้องการทำเป็นอาชีพอย่างยั่งยืน อีกทั้งต้องการเพิ่มชนิดของสัตว์เลี้ยงด้วย ความเข้มแข็งของชุมชนเกิดจากผู้นำชุมชนเป็นผู้กระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมใน

กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผน กระบวนการปฏิบัติ และการประเมินผลตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ที่ชุมชนได้ดำเนินการร่วมกัน โดยมีศูนย์กลางความร่วมมือ คือ วัดกับ โรงเรียน ผลการศึกษาแยกเป็นประเด็น ได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีร้านค้าชุมชน และโรงสีชุมชน โดยยังไม่มีกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน แม้ว่าจะมีร้านค้าคู่แข่งในละแวกใกล้เคียงประมาณ 5-6 ร้าน เนื่องจากร้านค้าชุมชนขายสินค้าอุปโภคบริโภค นาราคาที่ต่ำกว่า สินค้าบางชนิดเป็นผลผลิตจากการเกษตรในครัวเรือน จึงทำให้สามารถตั้งราคาขายได้ต่ำกว่า คู่แข่ง โดยความต้องการของชุมชนสำหรับร้านค้าชุมชน คือ ต้องการขยายพื้นที่ของร้านค้า จะได้เก็บ สินค้าในสต็อกได้มากขึ้น

ด้านสถานการศึกษาในชุมชน โรงเรียนบ้านหนองบาง การจัดการการเรียนการสอนใช้รูปแบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม จากวังไกลกังวล จากสภาพปัญหาที่พบ โรงเรียนขาดแคลนบุคลากร คุณครูมีภาระงานพิเศษมาก ทำให้ในบางครั้งไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น โครงการเลี้ยงไก่ไข่ ลักษณะของโครงการเป็นการเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อที่จะนำไข่จำหน่ายให้กับชุมชน และอีกส่วนหนึ่งให้นักเรียนในโรงเรียนเวลากลางวัน และเวลาบ่าย เพื่อแก้ปัญหาเด็กนักเรียนเกิดภาวะภาวะทุพโภชนาการ และมีการพัฒนาการทำไข่ไก่โอตดิน แต่ยังมีขาดความรู้และการวิจัยมาพัฒนาในเรื่องนี้ โครงการเลี้ยงสุกร โครงการเลี้ยงปลาดุก โครงการปลูกพืช เช่น มะนาว และสวนสมุนไพร โดยในแต่ละโครงการจะมีครูและนักเรียนร่วมรับผิดชอบดูแล จากสภาพห้องเรียนในโรงเรียนบ้านหนองบาง การจัดห้องเรียนขาดสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย และเด็กประถมศึกษา ขาดวิธีการสอนเด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาโดยทางโรงเรียนอยากจะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยโดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี

ด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรม วัดศรีหนองบางเป็นศูนย์รวมในการทำบุญตามประเพณี (ฮีตสิบสอง คองสิบสี่) การจัดงานบุญในบ้านหนองบางจะเป็นงานบุญที่ปลอดเหล้า/ เลิกหอบุญมหาชาติ จัดในเดือน มีนาคม มีการจัดทำบุญสังฆทานกันเป็นประจำ ในการทำกิจกรรมทางศาสนาชาวบ้านจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการบูรณะ ซ่อมแซมวัด ส่วนใหญ่จะได้มาจากการทำผ้าป่าในแต่ละปี การบริหารจัดการเบิกจ่ายเงินผู้รับผิดชอบคือ เจ้าอาวาส

ด้านกลุ่มต่างๆในชุมชน ประกอบด้วยกลุ่มสหกรณ์ร้านค้าชุมชนมีการเช็ครายการสินค้าทุก ๆ 1 เดือน และมีการปันผล 1 ครั้งต่อปี ปัญหาที่พบหรือความต้องการให้การช่วยเหลือมีสองประเด็น คือ ขาดความเข้าใจในการทำบัญชีสินค้า เกิดความยุ่งยากและซับซ้อน เช่นบัญชีรายรับ รายจ่ายของสินค้าในแต่ละเดือน และสถานที่คับแคบ อาคารที่ใช้เป็นสหกรณ์ร้านค้าของกลุ่มมีเนื้อที่คับแคบและไม่เป็นจุดเด่น หากไม่เป็นคนในพื้นที่จะไม่ทราบว่าเป็นร้านค้าของชุมชน เนื่องจากเป็นอาคารเดียวกันกับอาคารเอนกประสงค์ของหมู่บ้านและการจัดวางสินค้าไม่เป็นระเบียบและกลุ่มโรงสีข้าวชุมชน ปัญหาที่พบหรือความต้องการให้การช่วยเหลือมีสองประเด็น คือสมาชิกของกลุ่มไม่มีความรู้ด้านการลงบัญชีรายรับรายจ่ายในแต่ละวันจะมีเวรใน

การนำข้าวมาสีโดยไปรับจากเพื่อนบ้านในชุมชนพร้อมกับการขาย ข้าว รำ และปลายข้าว ทำให้ต้องทำบัญชีรายรับรายจ่ายแต่ขาดความรู้ในการบริหารจัดการ สรุปผลการศึกษาเป็นตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ประเด็น	รายละเอียด	ปัญหา	ความต้องการของชุมชน	ผลลัพธ์
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	ร้านค้าชุมชนมีราคาขายต่ำกว่าเนื่องจากเป็นผลผลิตจากการเกษตรในครัวเรือน	ร้านค้าคู่แข่งในละแวกใกล้เคียงประมาณ 5-6 ร้าน	ขยายขายพื้นที่ของร้านค้าเพื่อเพิ่มความจุของสต็อกสินค้า	ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในชุมชนเนื่องจากประชาชนสามารถเข้าถึงสินค้าราคาถูกได้
	โรงสีข้าวชุมชนให้บริการสีข้าวและขายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสีข้าว	ขาดความรู้ในการลงบัญชีรายรับรายจ่ายและการบริหารจัดการ	ต้องการการอบรมด้านการทำบัญชีและการบริหารจัดการ	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและบริหารจัดการโรงสี ลดการพึ่งพาผู้ประกอบการภายนอก
การศึกษาในชุมชน	โรงเรียนบ้านหนองบางใช้การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจากวังไกลกังวล จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหลายโครงการ เช่น เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงสุกร เลี้ยงปลา ปลูก และปลูกพืช	ขาดแคลนบุคลากร คุณครูมีภาระงานพิเศษมาก ห้องเรียนขาดสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา ขาดวิธีการสอนแบบมอนเตสซอรี	พัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยโดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี	ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพนักเรียน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
	วัดศรีหนองบางเป็นศูนย์รวมในการทำบุญตามประเพณี การจัดงานบุญปลอดเหล้า			ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางศาสนา ไม่มีปัญหาเรื่องเล็กน้อย

ประเด็น	รายละเอียด	ปัญหา	ความต้องการของ ชุมชน	ผลลัพธ์
	จัดทำบุญสังฆทานกัน เป็นประจำ การบูรณะ ซ่อมแซมวัดมาจาก การทำผ้าป่าในแต่ละ ปี การบริหารจัดการ เบิกจ่ายเงินโดยเจ้า อาวาส			ขโมยน้อย บ้าน - โรงเรียน-วัดเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน
กลุ่มต่างๆ ในชุมชน	กลุ่มสหกรณ์ร้านค้า ชุมชนมีการเช็ค รายการสินค้าทุก เดือนและปันผลปีละ ครั้ง กลุ่มโรงสีข้าว ชุมชนให้บริการสีข้าว และขายผลิตภัณฑ์ที่ ได้จากการสีข้าว	ขาดความเข้าใจ ในการทำบัญชี สินค้า สถานที่คับ แคบและไม่เป็น จุดเด่น การจัด วางสินค้าไม่เป็น ระเบียบ กลุ่ม โรงสีข้าวชุมชน ขาดความรู้ด้าน การลงบัญชี รายรับรายจ่าย	ต้องการการอบรมด้าน การทำบัญชีและการ บริหารจัดการ	ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการ พัฒนาและบริหาร จัดการกลุ่มต่างๆ ลด ความเหลื่อมล้ำทาง เศรษฐกิจและสังคมใน ชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชนแบบมีส่วนร่วม สามารถแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน ชุมชนที่มีส่วนร่วมมักจะมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนและเป้าหมายที่สอดคล้องกัน เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืนหรือการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

การมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกัน ชุมชนจะร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาหรือในโครงการต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ เช่น การจัดตั้งกลุ่มทำงานร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนหรือโครงการทางสังคมชุมชน

การมีสถานที่และพื้นที่เป็นของส่วนรวม ชุมชนมีสถานที่สาธารณะหรือพื้นที่ที่เป็นของร่วมซึ่งสามารถใช้เพื่อการพัฒนาหรือกิจกรรมของชุมชนได้ เช่น พื้นที่สาธารณะสำหรับการจัดกิจกรรมสังคม หรือสถานที่ในการจัดอบรม ส่วนใหญ่จะเป็นวัดกับโรงเรียน

การมีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรภายนอก ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งและมีการร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น การร่วมกับภาครัฐหรือภาคเอกชนในโครงการพัฒนาต่างๆ

การมีการสนับสนุนและการพัฒนาทักษะและความรู้ ชุมชนมีการสนับสนุนให้กับสมาชิกภายในชุมชนในการพัฒนาทักษะและความรู้ เช่น การจัดอบรมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาชุมชน

การมีการสร้างความภาคภูมิใจและเชื่อมโยงชุมชน ชุมชนมีการสร้างความภาคภูมิใจในชุมชนและการเชื่อมโยงกันอย่างแข็งแกร่ง มีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร เช่น การจัดงานสังสรรค์หรือเทศกาลที่ชุมชนร่วมกันสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์กับชุมชน การเข้าใจและสนับสนุนคุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในชุมชนเองได้ดียิ่งขึ้น

2. สรุปผลการศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตยและสภาพปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน ผลการศึกษาดังนี้

2.1 สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 51.06 เพศหญิง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 48.94

ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 26.81 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 23.83 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 21.70 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.86 และมีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.77 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 69.79 รองลงมาคือ โสด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.89 หม้าย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.21 และหย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.11 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 52.77 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.17 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 ปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.21 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.79 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.44 ตามลำดับ

ด้านอาชีพหลัก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 53.19 รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.28 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.91 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 9.36 และอื่นๆ ได้แก่ แม่บ้าน พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.26 ตามลำดับ

ด้านการเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นคนพื้นถิ่นดั้งเดิม จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และเป็นคนพื้นที่อื่นเข้ามาอาศัยภายหลัง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00ตามลำดับ

ด้านรายได้รวมเฉลี่ย ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีของครอบครัวระหว่าง 3,001 – 6,000 บาท จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 28.51 รองลงมาคือ ระหว่าง 12,001 – 15,000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.28 ระหว่าง 9,001 – 12,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 19.15 ระหว่าง 6,001 – 9,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 ไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 จำนวน 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 ตามลำดับ

ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4 – 6 คน จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 59.57 รองลงมาคือไม่เกิน 3 คน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20 และ 7 คนขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 ตามลำดับ

ด้านบทบาทในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 54.04 และเป็นสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 45.96 ตามลำดับ

2.2 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน

การเข้าถึงระบบการศึกษาและการพัฒนาเยาวชน พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ การลดประเด็นความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด โอกาสที่เท่าเทียมกันในการรับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด การได้รับการบริการในการพัฒนาเยาวชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 การแปลผลอยู่ในระดับมาก และการได้รับการบริการของเยาวชนด้านสันติทางการในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.97 การแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง

การพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ การได้รับการแก้ไขปัญหาด้านกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด และการสร้างเสริมศักยภาพของชุมชนในการสร้างและดำรงไว้ซึ่งมิติทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 การแปลผลอยู่ในระดับมาก

การแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ ท่านพยายามอดออม เพื่อเก็บหอมรอมริบเงินทองไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด การสร้างโอกาสของการทำงานให้แก่ผู้ยากไร้ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด การแก้ไขปัญหาความยากจน และหนี้สินนอกระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 การแปลผลอยู่ในระดับมาก การฝึกอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 การแปลผลอยู่ในระดับมาก และ ท่านและคนในครอบครัวมุ่งมั่นและไม่ยุ่งเกี่ยวกับ

อบายมุข ไม่ว่าจะเป็นเหล้า บุหรี่ การพนัน ยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 การแปลผลอยู่ในระดับมาก

การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ ผลกระทบจากข้อกำหนดที่ไม่เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 การแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด

การเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ การช่วยผู้มีฐานะยากจนให้สามารถเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 การแปลผลอยู่ในระดับมาก การรับบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานไม่ครอบคลุมพื้นที่และประชากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 การแปลผลอยู่ในระดับมาก และ การได้รับบริการด้านสาธารณสุขปกคอย่างเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 การแปลผลอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการตอบสนองของรัฐต่อความคิดเห็นของชุมชน พิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ การพัฒนาประเด็นรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 การแปลผลอยู่ในระดับมาก ความตระหนักของรัฐในสำคัญและตั้งใจรับฟังปัญหาของประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 การแปลผลอยู่ในระดับมาก การพัฒนากระบวนการอธิบาย ชี้แจงความคิดเห็นของประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 การแปลผลอยู่ในระดับมาก การพัฒนาประสิทธิภาพในการเข้าถึงปัญหาของประชาชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 การแปลผลอยู่ในระดับมาก และ การพัฒนาบทบาทของหน่วยงาน ประชาสังคมในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 การแปลผลอยู่ในระดับมาก

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 การแปลผลอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยพบว่า การแปลผลที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ และในระดับมาก คือ การพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน การเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ การแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน การเข้าถึงระบบการศึกษาและการพัฒนาเยาวชน ลำดับสุดท้าย คือ ความเหลื่อมล้ำในการแสดงความคิดเห็น

2.3 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประชาธิปไตย

การพัฒนาประชาธิปไตยอาจเผชิญกับหลายปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

ปัญหาทางเศรษฐกิจ ความยากจนและขาดแคลนทรัพยากร ชุมชนที่มีรายได้ต่ำอาจไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรหรือบริการที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาประชาธิปไตยได้ เช่น การซื้อเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศหรือการฝึกอบรม

ปัญหาทางการศึกษา ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนที่ขาดแคลนครูหรือบุคลากรทางการศึกษาสามารถส่งผลให้การพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนไม่ได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอ

ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม การขาดความเข้าใจและการรับฟังกลุ่มเป้าหมาย บางครั้งมีการเกิดข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทที่ส่งผลให้ความร่วมมือในการพัฒนาประชาธิปไตยลดลง เช่น ความขัดแย้ง ระหว่างกลุ่มสังคมท้องถิ่น

ปัญหาทางนโยบายและการบริหารจัดการ การบริหารจัดการที่ไม่เป็นเอกภาพ การบริหารจัดการที่ไม่มีความโปร่งใสหรือไม่เป็นเอกภาพอาจส่งผลให้มีการจัดการที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่สามารถพิจารณาผลกระทบต่อชุมชนได้อย่างเท่าทัน

ปัญหาทางสิทธิและความยุติธรรม ขาดความเท่าเทียม การพัฒนาประชาธิปไตยอาจไม่ได้รับการสนับสนุนหรือมีความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรหรือโอกาสต่างๆ ในชุมชน การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้จะต้องใช้วิธีการชุมชนให้มีการร่วมมือกันและการวางแผนที่ดีเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้แก่การพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในชุมชนแต่ละแห่งได้โดยทั่วถึง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นกับประชาธิปไตยลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน ผู้วิจัยสรุปอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจร้านค้าชุมชนขายสินค้าอุปโภคบริโภคในราคาที่ถูกลงกว่าร้านค้าคู่แข่งในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม พื้นที่จัดเก็บสินค้ายังมีไม่เพียงพอ ทำให้ชุมชนต้องการขยายพื้นที่จัดเก็บสินค้าให้สะดวกยิ่งขึ้น การพัฒนาการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองบางจัดโครงการเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียน ความเข้มแข็งของชุมชนผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีพื้นที่ส่วนกลางเพื่อพัฒนาและกิจกรรมชุมชนกลุ่มต่างๆ ดำเนินการโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมและความร่วมมือในชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การสนับสนุนทักษะและความรู้แก่สมาชิกชุมชนและการสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งกับภาคส่วนสาธารณะและเอกชนถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างชุมชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผลการศึกษาสอดคล้องกับดำรง วัฒนา (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า เกี่ยวกับระบบการจัดการในท้องถิ่นและสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มระดับโลกและความพยายามในการสร้างระบบการจัดการในท้องถิ่นที่ดี แม้ว่าจะยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่บ้าง แต่การศึกษาเหล่านี้บ่งชี้ถึงแนวโน้มในอนาคตของการจัดการในท้องถิ่นของไทย ในทำนองเดียวกัน สมพงษ์ เกษมสิน (2546) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหาร โดยระบุว่าการบริหารมีลักษณะสากล ในสังคมใดๆ ก็ตาม ผู้คนทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน แบ่งงานกันทำ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปรับปรุงการบริหารกลุ่มจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นระเบียบเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เครื่องมือการบริหารที่มีประสิทธิภาพมีความ

จำเป็นต่อการบรรลุประสิทธิภาพสูง การบริหารจัดการได้เจริญเติบโตไปพร้อมๆ กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ และช่วยให้ผู้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน บ่งบอกถึงความก้าวหน้าทางสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางการบริหารอย่างรวดเร็ว การบริหารและการเมืองเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ และการศึกษาใดๆ จะต้องพิจารณาบริบททางการเมืองด้วย

จากผลการการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน เนื่องจากชุมชนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และเสียสละเพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนรวมจึงเป็นจุดแข็งของชุมชนบ้านหนองบาง ซึ่งทำให้ชุมชนเกิดการให้ความร่วมมือในการพัฒนาเป็นอย่างดี และพบว่าทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รู้สึก และรู้กว้างในเรื่องภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนเป็นอย่างดี จากการที่ท่านทั้งสองคอยสอดส่องดูแล ทำให้รู้ว่าทุกคนในชุมชนทำอะไร มีความต้องการอย่างไรจะเป็นผู้ให้คำแนะนำตักเตือนทั้งที่เป็นเยาวชนและเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม จนเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านและยกย่องให้เป็นที่น่าในการพัฒนาชุมชน ดังจะเห็นได้จากโครงการต่างๆ มักได้รับมติประชาคมให้ดำเนินโครงการจริง เนื่องด้วยโครงการส่วนมากเป็นโครงการที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้นจริง และตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยไม่หวังทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง มีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง เน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วม การรวมกลุ่มของชุมชน จนกระทั่งชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้เกิดจากการรวมตัวของผู้นำและความเห็นพ้องต้องกันของคนในชุมชน รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชนสู่ประชาชนตั้งแต่เริ่มดำเนินการประชุมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความร่วมมือจากชุมชนอย่างทั่วถึง ชุมชนมีการเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีความคิดแนวคิดในกรอบที่กว้างและรอบคอบมากขึ้น มีเหตุผลผลเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สมชัย จิตสุชน (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย แนวโน้ม นโยบาย และการขับเคลื่อนนโยบาย พบว่า ความเหลื่อมล้ำเป็นบ่อเกิดหรือปัจจัยเสริมของอีกหลากหลายปัญหาในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งปัญหาการเมืองที่คุกรุ่นและปะทุเป็นระยะในรอบกว่าสิบปีหลังนี้ ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่เรื้อรังและหากไม่มีการแก้ไขอย่างจริงจังคาดว่าสังคมไทยจะยังคงมีปัญหานี้ต่อไปในอนาคตจากกระบวนการสะสมทุนกระจุกตัวและความถ่างมากขึ้นของผลตอบแทนจากเงินเดือนค่าจ้าง ประสบการณ์ต่างประเทศบ่งชี้ว่าการลดความเหลื่อมล้ำต้องการความมุ่งมั่นและความยินยอมของสังคมในการจัดระเบียบเศรษฐกิจผ่านนโยบายที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำได้จริง ซึ่งแม้บริบทสังคมการเมืองของไทยปัจจุบันกำลังเคลื่อนไปทิศทางนั้นแต่ก็ยังเป็นไปอย่างค่อนข้างช้า และยังคงอาจตกอยู่ในกับดักนโยบายประชานิยมที่มีศักยภาพในการลดความเหลื่อมล้ำไม่มากหรือกระทั่งเพิ่มความเหลื่อมล้ำในบางนโยบาย และเมื่อผสมกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบางประการที่เพิ่มความเสี่ยงต่อความเหลื่อมล้ำเช่นการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและคนจน จึงเป็นความท้าทายว่าไทยจะสามารถมีนโยบายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างทันท่วงทีจนไม่ตกอยู่ในกับดักความเหลื่อมล้ำหรือไม่ นโยบายที่มีผลความเหลื่อมล้ำได้มากที่สุดคือการใช้จ่ายรัฐด้านสวัสดิการและด้านสังคม และนโยบายภาษี ซึ่งรัฐบาลไทยทุกยุคสมัยที่ผ่านมา

มิได้ใช้นโยบายทั้งสองด้านนี้ ในการลดความเหลื่อมล้ำมากเท่าที่ควรโดยเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วไป ระบบภาษีไทยยังมีช่องว่างให้คนรวยเสียภาษีน้อยกว่าความสามารถมาก ไม่ว่าจะเป็นการขาดภาษีที่เก็บบนฐานทรัพย์สิน การหลีกเลี่ยงภาษีหลากหลายประเภท ส่วนด้านสังคมสวัสดิการนั้น ประชาชนไทยยังห่างไกลจากความฝัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน เช่น ความต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ การสร้างความเข้าใจการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการเพื่อเพิ่มความชำนาญในการบริหารจัดการกลุ่ม
2. ควรให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการบริหารจัดการงานด้านต่างๆ ได้แก่ ร้านค้าชุมชน โรงเรียน ชุมชน ห้องสมุดโรงเรียน พื้นที่สาธารณะประโยชน์ และห้องสมุดโรงเรียน เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. ควรสร้างแรงบันดาลใจให้ชุมชนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้น และศึกษาด้านการบริหารจัดการ และการตลาดเพิ่มมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้ชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือนให้มากยิ่งขึ้น เป็นการเสริมสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ดำรง วัฒนา. (2544). ระบบการบริหารจัดท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ศิริชัย พงษ์ศิริ. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2546). การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมชัย จิตสุชน. (2558). ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย แนวโน้ม นโยบาย และการขับเคลื่อนนโยบาย. วารสารเศรษฐกิจและสังคม: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

